

בש"פ 5060/22 - הייב מחמוד נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5060/22

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

העורר: הייב מחמוד

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים) על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת (השופט א' זגורי) מיום 6.7.2022 במ"ת 12655-01-22

תאריך הישיבה: ו' באב התשפ"ב (3.8.2022)

בשם העורר: עו"ד זנגריה ג'מאל

בשם המשיבה: עו"ד מורן פולמן

החלטה

לפני ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים או החוק) על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת (השופט א' זגורי) מיום 6.7.2022 במ"ת 12655-01-22, בה נדחתה בקשת העורר לעיון חוזר בהחלטה לעצרו עד תום ההליכים.

1. נגד העורר הוגש כתב אישום מתוקן המייחס לו עבירה של ניסיון רצח ועבירות נשק בצוותא. בד בבד עם כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בדיון שהתקיים ביום 19.1.2022 הסכים בא-כוח העורר לקיומן של ראיות לכאורה ולקיומה של עילת מעצר. בצד זאת הוא ביקש לשמור לעצמו את הזכות לטעון לעניין עוצמת הראיות. כן ביקש להורות על תסקיר מעצר על מנת לבחון חלופת מעצר או מעצר בפיקוח אלקטרוני. בית המשפט המחוזי נעתר לבקשה.
2. ביום 9.2.2022 הוגש תסקיר המעצר בו עמד שירות המבחן על מאפייניו האישיים והמשפחתיים של העורר, על דפוסי התמכרותו הממושכים לאלכוהול ועל עמדתו הקורבנית ביחס למעצרו הנוכחי. עוד ציין שירות המבחן כי לחובת העורר הרשעות קודמות בעבירות שונות לרבות עבירות אלימות, בגינן הוא נידון למאסר בפועל ולמאסרים בעבודות שירות. באותם הליכים פליליים קודמים ניתנו לו הזדמנויות שיקומיות שונות אולם לא היה בהן, כמו גם בענישה המוחשית שהוטלה עליו, כדי להרתיע אותו או כדי להביא לשינוי בהתנהגותו. על כן העריך שירות המבחן כי קיים סיכון גבוה להישנות התנהגות דומה מצד העורר ולהפרת תנאים. עוד התרשם שירות המבחן כי לא יהיה ביכולתו של מערך הפיקוח האנושי שהוצע על ידי העורר כדי לצמצם את הסיכון הנשקף ממנו ומשכך לא בא בהמלצה להורות על שחרורו ממעצר או על מעצרו בפיקוח אלקטרוני.
3. ביום 24.2.2022 הורה בית המשפט על הארכת מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו תוך שדחה את טענתו בעניין עוצמת הראיות לכאורה. עוד נקבע כי המסוכנות העולה ממעשיו היא רבה, והיא אף מתעצמת בשים לב לעברו הפלילי ולהערכת שירות המבחן, לה יש ליתן משקל נכבד. מסוכנות זו, כך נקבע, אינה ניתנת לאיזון באמצעות מעצר בפיקוח אלקטרוני או חלופת מעצר כלשהי. על החלטה זו הגיש העורר ערר לבית משפט זה, אולם ביום 20.3.2022 חזר בו מהערר תוך שמירת זכותו להגיש בקשה לעיון חוזר ככל שתתארך תקופת המעצר.
4. בחלוף כשלושה חודשים, ביום 22.6.2022 העורר הגיש בקשה לעיון חוזר בתנאי מעצרו, בה עתר לבחינת אפשרות שחרורו בתנאים מגבילים. נטען כי חלף זמן רב מאז מעצרו, וכי מעצרו פוגע ביכולתו לנהל את הגנתו. בדיון שהתקיים בבקשה הציע העורר מפקח נוסף למערך הפיקוח האנושי שהוצע ונבחן על ידי שירות המבחן, והדגיש כי ניתן להשיג את תכלית המעצר באמצעות החלופה בהיותה מרוחקת 4 שעות נסיעה ממקום ביצוע העבירות ומסביבתו הטבעית.
5. ביום 6.7.2022 דחה בית המשפט את הבקשה. צוין כי הבקשה הוגשה בחלוף 4 חודשים בלבד ממעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו, וכי נקבעו בתיק העיקרי מספר דיונים לחודש ספטמבר 2022. בנסיבות אלה, חלוף הזמן אינו מקים טעם לעיון חוזר בהחלטה. עוד נקבע כי גם המפקח הנוסף שהוצע אינו מגבש נסיבה או עובדה חדשה המצדיקה עיון חוזר. זאת, בשים לב לכך שהעורר נאשם בעבירות נשק; שלא ניתן לתת בו אמון נוכח עברו הפלילי ודפוסי העבריינים; שלהתרשמות שירות המבחן אין בחלופה שהוצעה כדי לתת מענה הרמטי לסיכון הנשקף ממנו; ושהוספת המפקח המוצע לא תצמצם וודאי לא תאיין את הסיכון להפרת התנאים על ידי העורר.
6. מכאן הערר שלפני. לטענת העורר, הוצעה על ידו "חלופת מעצר מעולה" שיש בה כדי לאיין כל מסוכנות וכל חשש לשיבוש הליכי משפט על ידו. כמו כן, חלף זמן ניכר מאז נעצר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו ואין כל ספק כי הדבר מהווה עילה לעיון חוזר בתנאי מעצרו. לכך יש להוסיף כי תסקיר המעצר הוגש לפני כחצי שנה וברי שמאז חלו שינויים שיש בהם כדי להביא לשינוי עמדת שירות המבחן. בית המשפט המחוזי לא שקל אפשרות קבלת תסקיר חדש

ובכך שגה. מה גם, שתסקיר המעצר הקיים אינו נקי מספקות, הן ביחס אליו והן ביחס למפקחים המוצעים על ידו. בנסיבות אלה, היה על בית המשפט לבחון את הדברים ולא להיצמד לתסקיר. עוד הוסיף העורר כי אין בדיונים שנקבעו בהליך העיקרי כדי להצדיק את דחיית בקשתו לעיון חוזר, והפנה לפסיקה התומכת בעמדתו.

7. בדיון שהתקיים לפני, בו חזר העורר על הטענות בערר, הצביעה המשיבה על המסוכנות הגבוהה הנשקפת ממנו, וטענה כי לא ניתן לאיינה באמצעות חלופת המעצר שהוצעה. בהקשר זה עמדה המשיבה על עברו הפלילי המכביד של העורר וציינה כי הן בית המשפט המחוזי והן בית משפט זה סברו שהקושי העיקרי הוא לתת בו אמון. כמו כן, העורר הגיש את הבקשה לעיון חוזר מושא ערר זה בחלוף ארבעה חודשים בלבד ממעצרו וכשלושה חודשים בלבד מאז החלטת בית משפט זה בערר שהגיש, ולא מדובר בחלוף זמן משמעותי.

8. לאחר עיון בערר ובנספחיו, ולאחר שמיעת טענות הצדדים בדיון שהתקיים לפני, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות.

9. בהתאם לסעיף 52(א) לחוק המעצרים, על המבקש עיון חוזר בהחלטה הנוגעת לתנאי מעצרו להראות כי נתגלו עובדות חדשות, השתנו נסיבות או עבר זמן ניכר מעת מתן ההחלטה (ראו לדוגמה לאחרונה: בש"פ 5032/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (4.8.2022)). לא מצאתי כי התקיימו בענייניו התנאים הנדרשים לצורך עיון מחדש בתנאי מעצרו של העורר.

10. כבר בהחלטתו מיום 24.2.2022, בה הורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו, עמד בית המשפט המחוזי על המסוכנות הרבה הנשקפת ממנו ועל הקושי ליתן בו אמון. זאת בין היתר על רקע חומרת העבירות המיוחסות לו, המקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית; חומרת המעשים המיוחסים לו, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בעובדות כתב האישום; עברו הפלילי, הכולל הרשעות קודמות בעבירות אלימות ועבירות תעבורה, בגינן אף ריצה עונשי מאסר; העובדה שהוא שוחרר בעבר למעצר בית והפר את התנאים שנקבעו בעניינו; וממצאי תסקיר שירות המבחן על פיו קיים סיכון גבוה להישנות התנהגות מפרת חוק מצדו, וזאת בהתבסס על מאפייניו האישיים והמשפחתיים ועל דפוסי התמכרותו. מאז ניתנה ההחלטה היא ועד הגשת הבקשה לעיון חוזר חלפו ארבעה חודשים בלבד, ולא שוכנעתי כי היה בתקופת זמן זו כדי להקהות את המסוכנות הנשקפת ממנו.

11. אף לא שוכנעתי כי חלוף הזמן כשלעצמו מצדיק עיון חוזר בתנאי המעצר. כפי שנקבע לא אחת, הגדרת פרק זמן מסוים כ"זמן ניכר" כהגדרתו בסעיף 52(א) לחוק מבוססת על נסיבות העניין הקונקרטי והיא נעוצה באיזון שבין זכויות הנאשם לבין האינטרס הציבורי. במסגרת איזון זה יש להביא בחשבון, לצד חלוף הזמן, גם את חומרת העבירות המיוחסות לנאשם, מידת המסוכנות הנשקפת ממנו, התנהגותו במעצר ונסיבותיו האישיות (בש"פ 5221/19 לוזון נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (12.9.2019); בש"פ 2608/18 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 9 (2.4.2018); בש"פ 6745/17 יונס נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (26.9.2017); בש"פ 5818/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (4.8.2016)). בשים לב לעבירות החמורות המיוחסות לעורר ולמסוכנות הרבה הנשקפת ממנו כמפורט לעיל, לא נפל פגם בקביעה כי ארבעת החודשים שחלפו בין ההחלטה על מעצרו עד תום ההליכים נגדו לבין הגשת בקשתו לעיון חוזר אינם בבחינת "זמן ניכר" המצדיק עיון בתנאי המעצר.

12. אף לא שוכנעתי כי נפל פגם בקביעת בית המשפט לפיה אין במפקח הנוסף שהוצע כדי להצדיק עיון חוזר.

על רקע הערכת מסוכנותו של העורר והקושי ליתן בו אמון, קבע בית המשפט בהחלטתו מיום 24.2.2022 כי "לא יהיה די בחלופת מעצר כלשהי על מנת להשיג את תכלית המעצר, כך שאין צורך לבחון חלופות ספציפיות או מעצר בפיקוח אלקטרוני..." (ההדגשות הוספו). משמסוכנות העורר נותרה בעינה בחלוף הזמן מאז החלטה זו, אין במפקח נוסף משום "שינוי נסיבות" או "עובדה חדשה" המצדיקים עיון מחדש בהחלטה. לא למותר לציין כי חרף זאת בית המשפט חקר את המפקח המוצע בדיון שהתקיים לפניו, ומצא כי הגם שמדובר באדם משכיל ואיש חינוך, בפועל הוא עובד ברוב שעות היום ומשכך הוספתו אינה מצמצמת או אינה מאיינת סיכון של הפרת תנאים מצדו של העורר. גם מטעם זה לא מתקיימת בענייננו עילה לעיון חוזר בתנאי המעצר, וודאי שלא ניתן לומר שמדובר ב"חלופת מעצר מעולה".

13. ולבסוף, באשר לטענת העורר כי היה מקום להפנותו לתסקיר מעצר נוסף. גם בכך לא מצאתי ממש. בית המשפט אינו מחויב להורות על עריכת תסקיר מעצר והדבר נתון לשיקול דעתו, בפרט במקרים בהם ברור כי לא ניתן לאיין את מסוכנותו של הנאשם באמצעות חלופת מעצר (בש"פ 8437/12 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 11 (2.12.2012); בש"פ 8264/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (27.11.2018)). משסבר בית המשפט בענייננו כי נוכח מסוכנותו של העורר חלופת מעצר לא תסכון, לא נפל כל פגם בכך שלא הורה על עריכת תסקיר נוסף בעת הזו.

הערר נדחה.

ניתנה היום, י"א באב התשפ"ב (8.8.2022).

ש ו פ ט